

Український ВІСНИК

М. Шевченка

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXVI. № 9-10 (травень) 2019

СОРОМ'ЯЗЛИВА СУНИЧКА

На залявці весняній
Виросла сунічка:
Біла хусточка на ній,
Зелена спідничка.
– Яка гарна в нас сестричка!
Трави шепотіли.
Засоромилась сунічка
І почервоніла.

Г. Горовий

- ❖ Зустріч Міжурядової українсько-румунської комісії в питанні захисту національних меншин з представниками українських громад Буковини
- ❖ Учнівська Національна олімпіада з української мови та літератури – Яси
- ❖ Ботошанська філія СУРу відсвяткувала Тараса Шевченка
- ❖ До 80-річного ювілею Карпатської України
- ❖ Задавнені трафунки
- ❖ Куток гумориста
- ❖ Четвертий випуск міжсетнічного заходу «Симфонії весни»
- ❖ Повітовий конкурс декламування української поезії

4-5 квітня депутат Микола Мирослав Петрецький у супроводі інспектора для меншин Сімони Малярчук, голови Марамороської філії СУР Мирослава Петрецького, голів місцевих організацій СУР – Ледії Співалюк, Елека Опрішана та Юри Мочернака, здійснив робочий візит в села Верхня Рона, Красний, Бистрий і Вишавська Долина, де зустрівся з мерами Іваном Романюком,

Василем Дучуком та директорами шкіл Лореданою Лушкан, Віорікою Петровай та Василем Онюжиком.

Під час зустрічей були обговорені проекти, розпочаті меріями згаданих сіл, проблеми, з якими стикаються етнічні українці в історичному Марамуреші, проблеми освіти на українській мові, майбутні проекти, ініційовані СУРом та установами згаданих сіл.

6 квітня Яська філія СУР організувала культурну подію з нагоди 205-ої річниці народження Тараса Шевченка. В події брали участь представники Парламенту, Повітової Ради, держадміністрації, української громади столиці Молдови, Союзу Українців Румунії. Виступали ансамблі з Чернівців та повітів Яси, Сучава та Ботошани.

13 квітня Марамороська філія СУР організувала у Верхній Роні 20-ий випуск повітового етапу Конкурсу декламування української поезії. В події взяли участь представники СУР, держадміністрації, Повітового шкільного інспекторату, директори, викладачі та учні українських сіл Мараморощини.

13 квітня Українська Парафія м. Сігету Мармаціей організувала у партнерстві з Марамороською філією СУР 6-ий випуск духовного співу «Слава Страстям Твоїм Христе, Спасе Наш».

ХРОНІКА ДІЯЛЬНОСТІ СУРУ

13 квітня Бухарестська філія Союзу українців Румунії організувала у Національному музеї села імені ім. Дімітріє Густі в Бухаресті міжетнічний культурний захід «Весняні симфонії». Взяли участь представники СуРУ, Посольства України в Бухаресті, Міністерства культури, Музею «Дімітріє Густі», татарської, мадярської, російсько-липованської, польської, болгарської та грецької громад. Були представлені весняні звичаї присутніх на заході національних меншин та пройшов чудовий концерт музики, танцю і поезії. На сцені виступили ансамбль «Задунайська Січ», бухарестський дитячий гурт «Армопіа», учні з Бухареста та з Болгарії.

15-16 квітня делегація української частини Змішаної українсько-румунської міжурядової комісії з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин, у супроводі Посла України в Бухаресті Олександра Банькова, депутата у Румунському Парламенті від української меншини

Миколи Мирослава Петрецького, радника Посольства України Пауна Роговея, заступника голови Сучавської повітової ради Віорела Серединчука, голови Сучавської філії СуРУ Ілли Савчука, шкільного інспектора пані Лучії Міжок, перебувала з робочим візитом у Сучавському повіті.

У рамках візиту, члени делегації провели зустрічі з представниками Повітової ради, Префектури, Сучавського повітового Шкільного Інспекторату, Союзу Українців Румунії, церков. Водночас, члени делегації відвідали школи, де вивчається українська мова – в Сереті, Балківцях, Шербівцях, Сучаві, Бродині.

Візит української делегації мав на меті посилення конструктивного діалогу між нашими державами у сфері забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин.

15-16 квітня делегація української частини Змішаної українсько-румунської міжурядової комісії з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин, у супроводі Посла України в Бухаресті Олександра Банькова, депутата у Румунському Парламенті від української меншини Миколи Мирослава Петрецького, радника Посольства України Пауна Роговея, генерального шкільного інспектора Анни Молдо-

ван, голови Марамороської філії СУРУ Мирослава Петрецького, шкільного інспектора Сімони Малярчук, першого заступника голови СУР Василя Пасенчука, Олекси Мочернака та Чіпріяна Лушкана, перебувала з робочим візитом у Марамороському повіті.

У рамках візиту члени делегації провели зустрічі з представниками Повітової ради, Префектури, марамороського Повітового шкільного інспекторату, філій Союзу Українців Румунії з повітів Сату Маре та Мараморощини, церков та держадміністрації. Водночас члени делегації відвідали школи, де вивчається українська мова – Ремети, Сігет, Верхня Рона, Бистрий, Красний, Рускова, Кривий, Поляни.

Візит української делегації мав на меті посилення конструктивного діалогу між нашими державами у сфері забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин.

22-24 квітня в Ясах відбувся 27-ий випуск Національної олімпіади з української мови та літератури. На відкритті були присутні представники СУРУ, Парламенту, Посольства України в Бухаресті, Міністерства національної освіти, повітових шкільних інспекторатів. Змагалися учні з повітів Караш Северін, Тіміш, Марамориш, Сучава, Ботошани.

30 квітня артистичні ансамблі сіл Верхня Рона та Реміт взяли участь у 6-ому випуску культурної події «Великдень на Мараморощині», яка була організована мерією міста Сігету Мармаціей.

5 травня ц.р. Марамороська філія СУР організувала у Рускові, культурну подію «Пісні і танці Руцанської долини». В події брали участь представники СУР, держадміністрації, Повітового шкільного інспекторату, директори, викладачі та учні українських сіл Мараморощини.

УЧНІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ. ХХVII-ИЙ ВИПУСК – ЯСИ

У змаганні взяли участь 47 учнів 7-12 класів з повітів Марамуреш, Сучава, Ботошани, Тіміш та Караш Северін. Учасники мали можливість продемонструвати й підтвердити свою мовну вправність, знання літератури, творчість. Комплекти завдань з української мови та літератури укладено відповідно до чинних навчальних програм для освітніх закладів. Обов'язковими є творчі роботи як із мови, так і з літератури. Перевірялися вміння виконувати синтаксичний розбір речення, чітко та лаконічно письмово відповісти на запитання. Обов'язковою складовою в кожному класі є завдання на визначення рівня сформованості орфографічної й пунктуаційної грамотності.

Обсяг і рівень складності олімпіадних завдань повинні забезпечити якнайповніше розкриття інтелектуальних можливостей і творчих здібностей учнів. Комплекти завдань з української мови та літератури для кожного класу були складені вчителями української мови Симоною Малярчук, Емілією Кодря, Лучією Міжок та Діяною Фрасинюк і були затверджені професором др. Бухарестського філологічного факультету /Кафедра української мови та літератури/ **Альоною Біволяру**, головою *Центральної комісії* Учнівської олімпіади з української рідної мови та літератури. Відповідальну місію визначення призерів олімпіади виконували 6 членів Центральної комісії – учителі української мови із різних шкіл Румунії, в яких вивчається українська рідна мова – тобто: Симона Малярчук, Емілія Кодря, Лучія Міжок, Фрасинюк Діяна, Лівія Бобик та Михайло Бобик під керівництвом професора **Альони Біволяру**, голови Центральної комісії Учнівської олімпіади з української мови та літератури.

З бюджету Міністерства національної освіти виділено через Шкільний Інспекторат повіту Яси, який виступив організатором цього року, певну суму грошей для організації та проведення Олімпіади, для організаційних витрат, для проживання та харчування учнів-учасників та супроводжуючих вчителів і нагородження учнів 18 преміями I, II, III ступеня та 8 відзнаками. Витрати на транспорт, проживання та харчування для членів Центральної комісії покриваються через шкільні інспекторати, з яких вони прибувають, з суми, виділеної Міністерством національної освіти, на такі дії. До цієї суми був доданий внесок Шкільного Інспекторату повіту Яси, який виступив організатором олімпіади, внесок Мерії Яс, але з найбільшою фінансовою підтримкою цього конкурсу прийшов СУР, матеріалізованою у преміях для учнів переможців та усіх учасників, для вчителів української мови, чиїх учні отримали премії в заключному етапі Учнівської олімпіади з української рідної мови та літе-

ратури, та для членів Центральної комісії.

За їхню працю учні були нагороджені грошовими преміями з боку Міністерства національного виховання Румунії, Союзу українців Румунії: планшети та пакунки з книгами для учнів переможців, вчителів Комісії та супровідників; Шкільним інспекторатом повіту Яси – дипломи та сумки з книгами для всіх учасників та по 50 леїв з боку СУРу для учнів учасників, які не отримали премії.

За результатами конкурсу й згідно з рішенням Центральної комісії, в склад якої входили Симона Малярчук, Емілія Кодря, Лучія Міжок, Діяна Фрасинюк, Лівія Бобик та Михайло Бобик під керівництвом професора **Альони Біволяру**, голови Центральної комісії Учнівської олімпіади з української рідної мови та літератури, переможцями Учнівської олімпіади з української мови та літератури – ХХVII-ий випуск – стали:

I премія: *Годинник Smatwach 3 G Myra tg 9506 від СУРу, 150 леїв від Міністерства національної освіти, 50 леїв від Мерії*

міста Яси, диплом і книги від Шкільного інспектората повіту Яси:

1. Шойман Анна – VII-ий клас – Сучава
2. Семенюк Александра Паула – VIII-ий клас – Марамуреш
3. Григораш Чезара Флоріна – IX-ий клас – Сучава
4. Бружа Афанасій – X-ий клас – Сучава
5. Козачук Деніса Лорена – XI-ий клас – Сучава
6. Скіпор Чезара Ніколета – XII-ий клас – Сучава

II премія: *Годинник Smatwach IPSKOBY від СУРу, 115 леїв від Міністерства національної освіти, 50 леїв від Мерії міста Яси, диплом і книги від Шкільного інспекторату повіту Яси:*

7. Яворівський Марія – VII-ий клас – Марамуреш
8. Челенюк Кріна – VIII-ий клас – Марамуреш
9. Штець Дарія Андрея – IX-ий клас – Марамуреш
10. Шойман Наташа – X-ий клас – Сучава
11. Шкраба Дмитро – XI-ий клас – Сучава

12. Курелюк Емануела – XII-ий клас – Сучава

III премія: *Годинник Smatwach G6 від СУРу, 85 леїв від Міністерства національної освіти, 50 леїв від Мерії міста Яси, диплом і книги від Шкільного інспекторату повіту Яси:*

13. Кліпей Татяна Йоана – VII-ий клас – Марамуреш
14. Баля Петру Габріель – VIII-ий клас – Марамуреш
15. Шофінець Серджу Крістіян – IX-ий клас – Марамуреш
16. Оштепок Алекс – X-ий клас – Сучава
17. Лонтя Лавінія – XI-ий клас – Марамуреш
18. Чобанюк Табіта – XII-ий клас – Сучава

Відзнака: *Годинник + телефон IUNIGT08 від СУРу, 85 леїв від Міністерства національної освіти, 50 леїв від Мерії міста Яси, диплом і книги від Шкільного інспекторату повіту Яси:*

19. Баля Йонуц Мар'ян -VII-ий клас – Марамуреш
20. Лупшак Роксана – VII-ий клас – Марамуреш
21. Фелік Крістіян Флор'ян – VIII-ий клас – Марамуреш
22. Бучута Марія – VIII-ий клас – Тіміш
23. Петрашук Ніколета Емілія – X-ий клас – Сучава
24. Гитеж Варвара – XI-ий клас – Сучава
25. Юркуц Володя Юра – XII-ий клас – Марамуреш
26. Бойчук Маріяна Анка - XII-ий клас – Марамуреш

Щиро вітаємо юних учасників – переможців заключного етапу олімпіади і бажаємо не зупинятися на досягнутому, ставити перед собою високі цілі та досягти нових звершень. Учнівська олімпіада з української мови та літератури, на мою думку, стимулює здобувати нові знання, а також допомагає перевірити себе напередодні національних екзаменів, зрозуміти, над яким матеріалом необхідно ще попрацювати.

Непомітно минає час – і ХХVII Учнівська олімпіада з української мови та літератури відійде в історію. Та спогади ще довго зігріватимуть серця всіх, хто мав прекрасну можливість бути причетним до формування філологічної еліти українців Румунії.

Щиру вдячність нашому депутатові в Парламенті Румунії та голові Союзу українців Румунії панові Мирославу Миколі Петрецькому за ініціативу, наявність, залучення, за його зусилля, за щорічну фінансову та моральну підтримку СУРу, що надає нам змогу розгортати проекти, спрямовані на підтримку та розвиток української освіти в Румунії.

Проф. Ельвіра КОДРЯ,
голова Комісії з питань науки та освіти СУРу та старший радник Дирекції освіти мовами національних меншин у Міністерстві національної освіти Румунії

Конкурсу декламування української поезії

Балківці – 8 травня

За проектом, складеним та введеним в дію Марамороською філією Союзу Українців Румунії з ініціативи голови цієї повітової структури **Мирослава Петрецького**, щорічно відбуваються місцеві, повітові та національні фази Конкурсу декламування української поезії. Відноситься даний захід до учнів I – XII класів, а вимоги розподілені за критеріями можливостей, що відповідають відомим циклам навчання: початковий, гімназійний та ліцейський.

Проект уточнює три напрямки: 1. Виховання учнів у дусі любові до рідної української мови; 2. Удосконалення знань з української мови;

3. Просування в учнівському середовищі української літератури.

Вимога участі у вищих фазах, після місцевої, ґрунтується на перших місцях, тобто, у наступній фазі беруть участь тільки учні, які отримали першу премію.

Склад журі обирається з трьох або п'яти осіб із престижних викладачів української мови та літератури, письменників чи діячів культури, призначених проводом Марамороської повітової організації СУРУ. Для кожного класу встановлюються чотири переможці: перша премія, друга премія, третя премія та відзнака. Кожен учасник може отримати максимум 100 балів. Учасники оцінюються за наступними критеріями: декламування, дикція (вимова), артистичне виконання (інтонація, адекватні жести), читання на перший погляд тексту, вказаного членами журі, коротке резюме прочитаного тексту (останні дві вимоги застосовуються тільки до учасників IV-XII класів).

Рішення національного журі є фінальним. Журі та організатори можуть вирішити вручення спеціальних премій або відзнак, з чиєю матеріальною вартості, але відхиляє пропозиції, які не відповідають регламенту.

Премії вручаються головою Союзу Українців Румунії або його уповноваженим.

І так, гімназійна школа I-VIII класів села Балківці Сучавського повіту удостоїлась честі організування повітової фази конкурсу. Учні-учасники Балківської школи щиро вітали своїх гостей, учнів-учасників: з Негостини, Гропен, Серету, Калинешт-Енаке, Мілішівців, Ульми-Лупчини, Калинешт-Купаренку, сучавського коледжу «Міхай Емінеску», Семінарії Богословія з Сучави.

У прибранім кабінеті української мови, що функціонально відповідає сучасним вимогам засвоєння рідної української мови, відомий викладач **Анка Штюбіану-Майданюк**, разом із директором-координатором школи Секстілією Герасе, ласкаво запрошували всіх прибувших.

Відкрив конкурс голова Сучавської повітової філії СУРУ та шкільний інспектор з української мови **Ілля Савчук**, вітаючи теплощирими словами як учнів-учасників, так і викладачів-наставників і членів журі. Плекання талантів – сказав промовець – це не тільки одне із завдань викладачів чи нашої сурівської організації, а найвагоміша складова виховних установ і заходів, бо надає кожному учневі можливість справді пізнати самого себе, використати вповні власний потенціал на благо власне і суспільне.

Бажаючи учасникам багато успіхів, запрошує до вітального слова директора школи. Пані С. Герасе признається в тому, що вражена щирістю, бадьорістю та серйозністю учасників в конкурсі, атрибути, що впливають потужною енергією з їхніх очей, облич, усмішок і не в останній мірі з одягнутих народних українських костюмів. Виразила переконливо свою впевненість в тому, що конкурс відбудеться на високому рівні, а їхня участь буде відповідно оціненою.

Автор цих рядків виконав найголовніший обов'язок будь-якого іспитного складу: розслабити внутрішню напруженість та природні хвилювання учасників, уточнюючи те, що поезія знаходиться в їхній душі і напрошується стати перед журі за посередництвом їхніх уст, очей та відповідних рухів тіла або адекватних жестів, як гласить регламент; запевнив всіх, що їм це вдасться.

На поіменну перекличку приступали до мікрофона учасники-конкуренти, старались бути найкращими.

Після уважного обчислення балів журі встановило такі результати:

Перша премія: Гуменюк Амалія (підготовчий клас),

Мартинюк Ніколета Біянка (I), Козарюк Олександр (II), Мачук Емануел (III), Слушарюк Соріна Марія (IV), Фрасинюк Каріна (V), Торак Йонела (VI), Шойман Ана (VII), Короама Родіка (VIII), Періжок Габріела Юліяна (IX), Бружа Афанасій (X), Кості Козмін (XI), Костюк Чезара (XII);

Друга премія: Григорійчук Чезаріна (II), Софроніє Ана (III), Маланчук Богдан (IV), Чернеуцан Валерія (V), Мамчук Меделіна Маріяна (VII), Окрайнічук Йона Жасміна (VIII), Петрашук Ніколета Емілія (X);

Третя премія: Бойчук Бені (II), Білецький Марія (III), Перчік Міхаєла (IV), Кукуруз Ясміна (VII), Панциру Деніса (VIII), Кості Лучіян (X);

Відзнаки: Гавриш Ана Марія (II), Журавле Франческо (III), Калинюк Татяна (IV), Тарновецький Марія (VIII);

Хвала їм та успіхів у національній фазі конкурсу, що відбудеться в м. Сиготі на Мараморощині!

Не годиться закінчити визначення духовної події такого високого піднесення без того, щоб не наголосити на невтомну, постійну працю викладачів, котрі віддано плекають молоді таланти, вселяють дітям любов до рідної української мови, формують

впевненість у побудові та виявленні власної особистості молодого покоління, а це: **Анка Штюбіану, Лучія Міжок, Діяна Фрасинюк, Антонета Крайнічук, Лоредана Мендріштян, Мірабела Карп'як, Нарчіса Кирстян, Загаріє Марія, Мітітел Лілі, Микола Шутак, Ірина Реуцу, Джорджета Штефан.** Честь і хвала їм!

Член журі, відомий наставник славнозвісного Ансамблю «Козачок», інструментист і співак Петро Шойман, захоплений музичністю декламованого поетичного слова, запропонував залучення до наших культурних подій і учнівський конкурс української пісні.

На мою думку, поєднати оці два жанри не так важко, отже, поетичне слово – це музика людського духу, а пісня – це поезія душі. На певному рівні вони невід'ємні.

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

БОТОШАНСЬКА ФІЛІЯ СУРУ ВІДСВЯТКУВАЛА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Організаторами святкування 205-ої річниці від дня народження українського поета та художника Тараса Григоровича Шевченка, яке відбулося у залі готелю «Белведере» міста Ботошани, виступили Союз Українців Румунії та Ботошанська філія СУРУ. Серед запрошених були представники філій Союзу Українців Румунії (Мараморощини, Тульчі, Сучави та Яс), румунських державних установ Ботошанського повіту, гості з України. Ведучими програми були Віктор Семчук – перший заступник голови СУРУ, голова Ботошанської філії, та Клавдія Семчук.

З привітальним словом виступив Віктор Семчук, який відмітив: «У цьому році по всій Румунії, де компактно проживають українці, проходять дні, які приурочені до 205-річчя народження нашого Кобзаря, нашого пророка Тараса Шевченка. Шевченко для українців це як Емінеску для румунів, і всюди ми, де знаходимося, шануємо пам'ять про нього, згадуємо його мистецтво. І мені дуже приємно відзначити, що і цього року Ботошанська філія СУРУ, поруч з іншими філіями, активно включилася у проведення заходів, присвячених Т.Г. Шевченку. Я думаю, що там десь з небес Тарас Шевченко радіє, що його поезія знайшла такий відгук у душі рідного народу і не тільки.

У своєму слові Петро Остафичук, мер села Старий Волчинець /Україна/, пані Наталія Будей, мер села Стирча /Україна/ привітали свято. Григорій Ванзуряк мер міста Глибока у своїй промові тепло привітав організаторів та гостей, щиро подякував за запрошення на це чудове свято, привітав присутніх з важливою подією для всіх українців і склав подяку українській Ботошанській громаді та її провідникам за постійну організацію різних святкувань та заходів. «Ми дуже раді бути сьогодні з Вами, святкувати разом великого поета Тараса Шевченка. Українська меншина Румунії зберігає свою культуру, мову і традиції, які треба розвивати і передавати дітям та внукам. Сьогодні ми думаємо, що по новому саме українська діаспора дивиться на талановитих виконавців з України, на їх професійність, на їх щирість. Сьогодні ми зібралися як родина. Дійсно, сьогодні приємно бути присутнім, дивитися як зал сприймає українську пісню, мову. Нас сьогодні об'єднав Тарас Шевченко».

Від імені місцевих органів з привітальним словом та подякою за запрошення на це прекрасне свято звернулися до організаторів та гостей Георгіє Марку та Еміл Мога.

На закінчення цієї частини програми з словом виступили Віктор Григорчук, заступник голови СУРУ, голова Яської філії, та Іван Боднар, перший заступник голови Сучавської філії СУРУ. Вони відмітили, що для них це велика честь бути разом з почесними гостями з країни та України в

цей святковий день, щоб увібрати в душу і серце божественне звучання українських пісень та віршів з нагоди святкування 205-ої річниці з дня народження генія і пророка Тараса Григоровича Шевченка.

З нагоди цього українського свята вони побажали організаторам та усім присутнім здоров'я і щастя, божої благодаті та запросили учасників заходу молитися за тих, що страждають у світі, за наших побратимів з України.

В концертній програмі, виступили: «Червона ружа» із села Великий Бичків, Мараморщина; гурток «Біла маковка» із села Дунай Падіна, Тульча; гурток «Вешиванка» із села Старий Волчинець, Україна; гурток «Весна» із села Рогожести, Ботошани; гурток «Вербеченька» із села Стирча, Україна; духовий оркестр «Буковинські квіти» із села Киндешти, Ботошани, соліст Василь Скутелніку, який виконав ряд народних та естрадних українських пісень, викликаючи повторні оплески публіки. Чудові голоси створили не тільки гармонію виконання мелодійних хвиль, а й гармонію святочного почуття всіх присутніх. У залі прозвучали давні пісні, принесені з різних сіл від дідів та прадідів, які просто полонили публіку. Оплески були щирими і довгими.

Народні костюми як суто українські, так і буковинські, щирі усмішки дітей, бадьорий настрій молоді та старших, створили на сцені і в залі святковий потік, даруючи неповторні хвилини свята і духовного піднесення. Учасники програми словами і голосом створювали святковий настрій, закликали до єдності, добра та благодаті на землі.

Між виконавцями і публікою створилася позитивна енергія. Артисти зуміли передати публіці суть і глибину української пісні, доказом будучи гарячі оплески. Зал був переповнений і склалася незабутня враження.

Свято з нагоди відзначення 205-ої річниці з дня народження нашого генія і пророка Тараса Григоровича Шевченка закінчилося морем овацій, морем емоцій!!!

Гратуюю всіх організаторів і всіх учасників цього надзвичайного заходу!

Віктор ГРИГОРЧУК
голова Яської філії СУРУ

Фото автора

«ВПЕРТА» СПІВАНКА

Несподівано яскраво зринув трафунок, замулений, здавалося б, часом назавжди. Трафунок, пов'язаний з «упертими» співанками.

Я у газетярському відрядженні на Буковині, у гірському гуцульському селі. Надворі осінь, холоднуватого. Аби не стирчати на зупинці і не мерзнути, чекаючи автобуса, який прибуде за якусь годину, а то й пізніше, заходжу до корчми, беру сто грамів горілки (панські напитки, наприклад, коньяк, тут «не тримають» – пояснює корчмар).

Сідаю у кутку за столик. У передобідній час у темнуватій корчмі, де гостро пахне горілочним перегаром і дешевими цигарками – ні душі. Аж тут заходить чоловік у поношеному фештерському одязі років десь п'ятдесяти з гаком, підходить до шинквасу і до корчмаря: «Двісті, бо сьогодні мені знов смутно».

Корчмар мовчки наливає йому цуйки, а той, якого я подумки охрестив «засмученим», бере склянку з напитком і прямує до протилежного від мене кутка, присідає за столик, ставить перед собою склянку з цуйкою, перегодя відсуває її на лікоть від себе і гидливо кривиться, начебто його занудило від запаху того трунку.

Спостерігаю за чоловіком у пошарпаному фештерському одязі, якому тут же приклеюю ще і назвисько «дивак».

Встаю із-за столика та йду нібито попросити у корчмаря склянку води. Киваю в бік «засмученого дивака»: що з ним?

Корчмар перехилиється через стойку до мене і пошепки каже: «Почекайти трішки, зараз буде «кумедія...»

Повертаюся до свого столика і чекаю обіцяної кумедії.

Чоловік простягає руку до склянки з цуйкою, міцно стискає пальцями і повільно присуває її до себе. Потім, так же повільно, аби не розхлюпати, піднімає до рота і, зажмуривши очі, без передишки випиває до дна. Не ставить порожню склянку на столик, а простягає її в бік корчмаря. Той підбігає з пляшкою і наливає цуйки по вінця.

Чоловік у фештерському вбранні встає на ноги, задирає голову, виціджує напиток і шурляє порожню склянку геть від себе. Посудина з брязкотом заковчується аж під шинок.

А засмучений дивак, як прозвав я його у думці, враз притоптує ногою і хвацько заводить:

*А пив я горівку, кури я табак,
Кохав я дівчину, та сам став дурак!*

– Не горлай, бо у корчмі не вольно! – оговтує його корчмар, підморгуючи до мене.

– Відколи забрали його, мені все вольно! – обурюється співун. Ану, послухай:

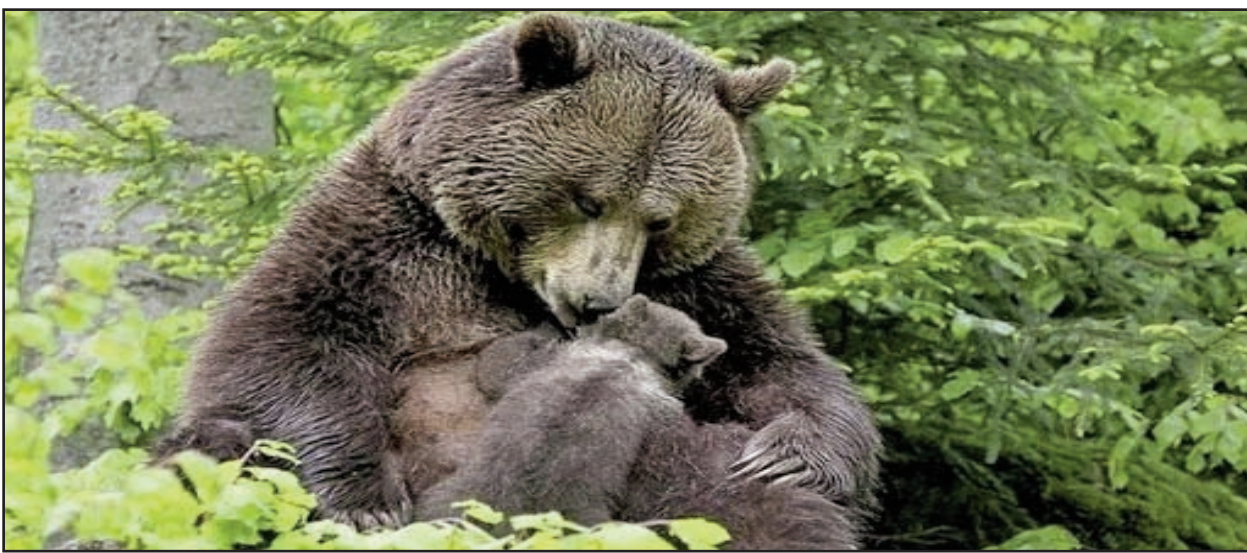
*А мій тато злодій був,
А я в него вдавси.
Тата мого повісили,
Та я відорвався!*

– Ліпше були повісили і мене, аніж його на ланц прив'язати, – пускає п'яну сльозу, – тепер і жінка дома гризе до кісток. Бо як у тій співанці:

*Він ніц не робить, лишень п'є,
Прийде додому, додому прийде,
Прийде додому, жінку б'є...*

– А я, бігме, доки не прийшли ті гицелі і не потягли його на ланцу, і пальцем не торкнувси її, бігме! Колись цілу співанку знав, та як зачела жінка цвікати мені в очі за горівку, забув, лиш про то, що я пияка, ще пару слів памнетаю.

Чому я сьогодні знов смутний хочете знати? Смутний, бо вчора був у Радівцях і зайшов туди, де звірину дику тримають, аби на неї люди витріщувалися. А він у клітці, як у кримінали. Я до него – синку мій дорогий,

срібний-злотний, за що тебе так карають? Він упізнав мене і як заплаче-зареве, як зачне пазурями ту клітку рвати! Серце в мене пукало від жалю... Що ви знаєте, нічо ви не знаєте, – махнув рукою і, плентаючись, немов спутаний, вийшов з корчми.

Про причину смутку нашого «дивака» розповів мені корчмар таке: той був фештером (лісником) і якось надібав у лісі на ведмежа, яке відбилося від матері-ведмедиці, чи, може, її вбили бракон'єри. Приніс пухнасте звірятко додому, годував його, як дитину, молоком із соски, медом, і так прив'язався до ведмежатка, що не дай боже! А воно бігало за ним, як собачка, виробляло всілякі кумедні штучки.

Та як ведмежа трохи підросло, прийшли шефи з лісництва і забрали його до міського зоопарку. Відтоді фештер спився, покинув роботу і час від часу, як дуже припече смуток, заводить у корчмі таку «кумедію».

ОТВЕРЕЗУЮЧЕ РІДНЕ СЛОВО

Восени то було, чи під саму зиму – не скажу. Але було холоднуватого, бо я шулився, чекаючи з цілим натовпом «наветистів» автобуса до Серету, того, що йде з Сучави до мого рідного міста не «цісарською дорогою», а почерез села. Було це під вечір, і я мріяв про тепло батьківського дому, бо в тому газетярському відрядженні на Буковину таки добряче втомився.

Коли підкотив, торохтячи, обшарпаний автобус, мені вдалося дивом прошмигнути у відчинені двері між першими і захопити місце. Усівся блаженно – десь через дві години буду вдома.

Страшенна тиснява – ніде й голці впасти. Лайки, прокльони, солоні жарти, переважно по-українськи, бо на цьому маршруті українські села: Дарманешти, Марицея, Калинешти, Шербівці, Ботошениця, Балківці, Негостина. Тхне горілочним перегаром, бо, видно, немало пасажирів хильнули чарку в буфеті на автобусній стоянці.

Як на лихо, наді мною повисли двоє хлопців, в яких від горілки підгиналися ноги. Як тільки автобус спотикнеться на вибоїні чи пригальмує, – падають на мене. Я відпираюся ліктем, парубчаки на мить наче оговтуються, але через пару хвилин я знову стаю для них підпорою.

Десь після Марицеї, коли в автобусі трі-

шки проглотилося, але не настільки, щоби ті хлопці відступилися від мене, не витримую. Стусонувши одного ліктем під ребра, кажу по-румунськи: «Тримайся, мой, на ногах, бо впадеш і ніс розіб'єш!».

Парубчак наче прокидається, лупає очима, тріпає головою, випростовується і хапається обома руками за бильце сидіння. Та його знемагає хмільне дрімання – через хвилину знову навалюється на мене. Стусаю його під бік, цього разу сильніше: «Не спи, бо пробудишся аж у Сереті!»

Мій стусан розбудив, але й роздражнив парубчака, котрий каже своєму напарнику: «Мой, як доїдемо до Калинешт, я цього старого, бігме, наб'ю, дам йому по морді!»

Не реагую на погрозу, наче не тямлю по-українськи.

Та коли автобус наближається до зупинки у Калинештах Купаренка і стишує хід, а підпилі парубчаки завовтузилися, пробиваючись до виходу, хапаю «забіяку» за руку: «Мой, хлопче, куди тікаєш? Таж ти мав мене набити, що – забув?»

Від несподіванки парубчак аж підскочив, обернувся до мене і прохально склав руки:

«Йой, пане, вібачейте, відки міг я знати, шо ви наш? То цей дурень мене збаламутив, – підштовхнув свого приятеля, – а я, вібачейте...»

Хлопці вискочили з автобуса, а я вже спокійно доїхав до Серету.

Михайло МИХАЙЛЮК

ВЕЛИЧНІ І ТРАГІЧНІ ПОДІЇ В МАЛЕНЬКОМУ КРАЇ, ЯКІ СТАЛИ НАРОДНОЮ ЛЕГЕНДОЮ ВСІЄЇ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ

(до 80-річного ювілею Карпатської України)

«Коли Ви вмирали, Вам дзвони не грали...»

(З народної вже поезії)

«Кров, пролита для великої мети, не засихає.»

(С. Петлюра, «Пам'яті полеглих за державність», 22.01.1926)

Серед низки цьогорічних ювілейних дат події 80-літньої давності на Закарпатті є знаковими в українському державотворенні. Адже Карпатська Україна 1938-1939 років – долезна подія в житті всього українського народу. А для мешканців Закарпаття тема Карпатської України завжди актуальна та практично невичерпна. При цьому все чіткіше проявляється необхідність для чималої кількості українських, угорських, чеських, словацьких, польських, румунських, німецьких дослідників вийти за межі суто свого національного сприйняття й усталених історичних традицій. Слід сумлінно упорядкувати накопичений масив фактів та виробити на їх основі правдиву історію (розповідь, наратив), яку донести широкому загалу у своїх працях і публікаціях.

Століттями Закарпаття було ізольоване політично та культурно від інших українських земель. Після Першої світової війни край пережив відродження національної ідентичності. Так на Все-просвітнянському Здвигу в Ужгороді 17 жовтня 1937 року було представлено біля 300 сіл з усіх сторін Закарпаття, а загальна кількість учасників сягнула понад 30 тисяч. Учасники цього форуму присягали «бути вірними синами українського народу й боротись за повну державну незалежність».

Загоди ювілею спочатку зупинюся на фактах. Події на Закарпатті поставили українську проблему в центр уваги європейської та світової політики (про це зокрема свідчать публікації навіть в пресі Далекого Сходу). Насамперед слід відмітити, що проголошення автономії Підкарпатської Русі 8 жовтня 1938 року було вимушене – прем'єр-міністр Чехословаччини генерал Ян Сирови пішов на це під тиском і з Берліна, і з Ужгорода (бо президент Едвард Бенеш вже емігрував із країни 5 жовтня). До першого автономного уряду Підкарпатської Русі, який очолив лідер русофілів і агент угорської розвідки Андрій Бродій, увійшов від народовців (українофілів) Августин Волошин. 26 жовтня Бродія було усунуто з посади глави уряду, як угорського агента, і прем'єр-міністром Карпатської України було обрано Августина Волошина. У ці дні Угорщина не погодилася з розподілом кордонів колишньої Чехословаччини, і на її вимогу Німеччина провела у Відні 2 листопада арбітраж, за яким від Карпатської України було забрано і передано Угорщині території Ужгородського, Мукачівського і Севлюшського (Виноградівського) повітів з містами Ужгород, Мукачеве та Берегове. Голова уряду Підкарпатської Русі Августин Волошин 3 листопада звернувся до народу «Карпатської України із закликком постояти за самостійність і розбудову незалежної держави». У цьому ж зверненні відторгнення територій Карпатської України Угорщиною назване «важкою хвилею» і «раною» для «української державної самостійності». Також було повідомлено про вимушений переїзд уряду автономної ще в складі Чехо-Словацької Республіки Карпатської України до Хуста (сам переїзд уряду з Ужгорода до Хуста стався 10 листопада 1938 року).

Політична ситуація на початку 1939 року була надзвичайно напружена. Спокійне життя на території Закарпаття збурювали постійні терористичні провокації угорської і польської агентури. Чи не щоночі на рубежі 1938-39 років відбувалися перестрілки на кордонах Угорщини і Карпатської України. Стосунки авто-

номного уряду Карпатської України і чеської влади теж були напруженими. Берлін чи не єдиний підтримував наміри уряду Карпатської України щодо повної незалежності, адже у планах Німеччини щодо відновлення Великої України відводилося і відповідне місце Карпатській Україні. У Москві це стало відомо, тому Йосиф Сталін навіть розіграв цілий спектакль 10 березня 1939 року на XVIII з'їзді більшовицької партії, зокрема назвав Карпатську Україну із 700-тисячним населенням «кузькою, яка хоче приєднати до себе ... слона, Радянську Україну з 30 мільйонним населенням». Це ще раз свідчить про величезний міжнародний резонанс подій 14-18 березня в Хусті і в Карпатській Україні. Сам Сталін сказав на XVIII з'їзді своєї партії, що вся світова преса підняла шум щодо Карпатської України і «до хрипоті кричала, що німці йдуть на Радянську Україну».

Проте, кульмінацією подій навколо Карпатської України стала героїчна оборона новоствореної держави її загонами самооборони – «Карпатська Січ» (ОНОКС). В ніч на 14 березня 1939 року хортистська Угорщина з допомогою шовіністичної Польщі, при таємній згоді гітлерівської Німеччини та схваленні фашистської Італії розпочала окупацію Карпатської України. До речі, у відповідь на напад 15 березня розпочалося перше засідання Сойму Карпатської України, на якому проголошено незалежність та прийнято Конституцію. В ці дні відбувалися наймасштабніші, величні і водночас трагічні події, які наразі стали народною легендою – «Карпатські Крути»! Ці бої і масштабні арешти угорської окупаційної влади в Карпатській Україні потребують ще детального історичного вивчення. Січовики дали нерівний бій союзниці Третього Райху. Фактично ці трагічні події в центрі Європи і були початком Другої світової війни. Сили були нерівними. Хортисти за лічені дні подолали опір оборонців Карпатської України на більшій частині її території. Хоча супротив патріотів-українців продовжувався і в умовах окупації. Невеликі партизанські загони діяли до зими 1939-1940 років.. За різними даними, угорці втратили у дні від 15 до 18 березня 1939 року під час боїв на території Карпатської України від 300 до 700 осіб вбитими, а українці від 2 до 5 тисяч загиблими, з них безпосередньо в оборонних боях загинули сотні синів нашого краю. До прикладу, очевидці згадували, що дорога між Хустом та Великою Копанею була вкрита тілами січовиків, які лежали групами по 5-10 осіб. У тодішній угорській пресі події наступу військ Будапешта 15-18 березня 1939 року називали «героїзмом», вміщали навіть фотографії зручання своїх «гонведів» (вояків) над нечисленними оборонцями Карпатської України. Серед гонведів було чимало кримінальних елементів, випущених із в'язниць Угорщини спеціально для цього «походу». Карпатськоукраїнський діяч Василь Гренджа-Донський згадує, як угорські солдати навіть відрізали голови українцям-січовикам і «копали їх ногами».

В ході окупації території Карпатської України угорці і поляки фактично діяли синхронно. Так загалом за даними Станіславського воєводського управління поліції, угорська окупаційна влада у перші тижні окупації заарештувала та ув'язнила понад 1500 січовиків, вихідців з Польщі. За даними усних свідчень, зібраних українськими істориками та краєзнавцями в роки незалежності, 17 березня 1939 року полонених карпатських січовиків-галичан під угорським військовим конвоєм у складі 7-8 колон по 70-80 чоловік було конвоєм відправлено із табору у Кривій та тюрми у Тячеві до Верецького перевалу, де передали польським військовим, поліцейським і спеціальним каральним загонам. Останні, у супереч усім міжнародним конвенціям щодо поводження із військовополоненими, без судових процедур, у двох місцях за 1,5-2 км від лінії кордону над селами Верб'яж та Нова Ростока та між Петросовцею, Жупанами й Лазами, розстріляли близько 500-600 галичан-січовиків. Факти розстрілів були широко відомі місцевому населенню. Зокрема, жителі села Верб'яж свідчили, що на третій або четвертий день після окупації угорські жандарми вели через село 44 січовиків, яких на перевалі вночі розстріляли. Про це місцеві жителі зробили висновок із стрільби, яку було чути з боку перевалу та частин тіл, що згодом в село приносили місцеві собаки. Про цю страшну трагедію згадував у своєму щоденнику Василь Гренджа-Донський, який дізнався про розстріли від інших спів'язнів угорського концтабору Вор'юлопош.

Ярослав ОДОВІЧУК

Спеціально для часопису «Український вісник»

(Продовження на 10 стор.)

ЗУСТРІЧ МІЖУРЯДОВОЇ УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКОЇ КОМІСІЇ В ПИТАННІ ЗАХИСТУ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН 3

Представницька частина української сторони вище вказаної комісії в супроводі Посла України в Румунії, його Ексселенції **Володимира Банькова**, депутата української меншини в Парламенті Румунії та голови Союзу Українців Румунії **Миколи Мирослава Петрецького**, голови сучавської повітової філії СУРу **Іллі Савчука** та інспектора Сучавського повітового шкільного інспекторату **Лучії Мігок**, здійснила у повіті Сучава робочий візит шкіл, де учні вивчають як предмет рідну українську мову. Цю честь отримали українські громади міст Сучави та Серету, сіл Балківці, Шербівці та Бродина.

Головною метою цих зустрічей було позитивне спонукання до конструктивного діалогу між обома державами в питанні забезпечення прав національних меншин проживаючих в обох країнах, зокрема української в Румунії та румунської в Україні.

Програмний порядок дав змогу високоповажним членам делегації зустрітись та поспілкуватись з головами місцевих адміністрацій, з префектом повіту Сучава, деканом українського відділу філологічного факультету Сучавського Університету «Штефан чел Маре», генеральним інспектором Сучавського повітового шкільного інспекторату, директором національного коледжу «Міхай Емінеску» /Сучава/ та директором коледжу «Лацку Воде» Серет, з викладачами української мови, священиками, учнями, культурними діячами.

Зустріч в осередку СУРу в м. Сучаві 15-го квітня набула вже підсумкового характеру, хоч діяння комісії продовжувались і наступного дня.

Депутат і голова СУРу Микола Мирослав Петрецький назвав роботу комісії історичною подією та підкреслив особливу її насиченість, корисність наочно пізнаних реалій, які, незаперечно, приведуть обі сторони до встановлення позитивних та ефективних заходів і конкретних кроків. Поінформував комісію, що компактно чи менш компанкто українці в Румунії у 12-ти повітах, а це означає, точніше, 160 місцевостей, що у кожній існує місцева організація, а на повітовім рівні повітова організаційна структура, що приблизно задовільно українська мешина представлена по телебаченню та радіо та що під час виборів наші організації діють за зразком політичних угруповань.

Запрошується до діалогу голова Комісії **Андрій Юраш**: «В певній мірі я згідний в тому, що це історична подія, але не тому, що ми зробили якусь унікальну подію, а в іншому вимірі, а саме, в тому, що після 12 років мовчання з обох сторін ми приїхали побачитись віч-на-віч, пізнати вас прямим спілкуванням, зрозуміти правильно ситуацію і надіємось провести ті процеси, які б привели обі сторони до корисних конкретних результатів.

З нашого боку є повне відкриття і бажання винайти всі питання щодо України, показати нашу неформальність і повне розуміння проблематики обох частин, а разом з румунською стороною пояснити, допомогти, розв'язати ґрунтовні права наших меншин. Для цього ми зібрали в делегацію представників трьох міністерств: **культури**, який містить департаменти з питань релігії та національностей, **освіти і науки та закордонних справ**, котрі фокусно розглядатимуть сконстатовану про-

блематику. Потрібно признати, що ми отримали цікаві враження, ми бачимо що громада українців є жива, розвивається, демонструє всі якості спільноти, яка може свідчити про

себе, яка може показувати і на перспективу, і на високі досягнення.

З іншого боку ми зрозуміли, що існують об'єктивні процеси, є поступова асиміляція, процес територіального розпорощення громад, а це все ми бачимо по обох сторонах і наші повинності стосуються компетентності

знайти заходи зберігання національної ідентичності на відповідних територіях.

Важливим в цьому напрямку є релігійний чинник, який в плінні часу був, є і надалі, найважливішим джерелом національного духу. В Україні зараз відбуваються складні, але позитивні процеси. Ми шукаємо такий шлях, щоб в комплексних ситуаціях знайти відгук і від румунської церкви, яка має вагомий голос у православному просторі.

Ми обіцяли, що постараємось здобути для бібліотеки Відділу україністики в Університеті «Штефана чел Маре» в Сучаві хоча б півтисячі томів української літератури.

Сьогодні даруємо Сучавській повітській філії кілька книжок, альбомів та гарний тризуб – герб України. Дякую за увагу!»

Ілля Савчук щиро дякує за подарунки,

представляє головних представників української громади Сучавщини та запрошує до діалогу його Ексселенцію Посла України в Румунії **Олександра Банькова**.

«Я дійсно радий цим візитом – сказав Посол, бо такий захід є насправді корисним і для складу делегацій, і для громад меншин обох сторін. Ми, насправді, чергово переконались у правдивості мудрого народного прислів'я: Краще один раз побачити, ніж десять раз почути!» Можемо говорити в столицях про потреби людей, але поки самі не побачимо їх, не почуємо їх, не поспілкуємось з ними, то нічого потужного, яке б відстоювало ті проблеми, не відбудеться.

Першим і найголовнішим завданням цього візиту – стати періодичним. Зустрічі повинні проходити спільно з румунською стороною, разом бачитись і спілкуватись з громадами, а опісля знаходити рішення проблем, які існують чи виникають. Насправді, українська громада в Румунії є живою, розвивається, вона є частиною румунського багатонаціонального та мультикультурного суспільства. З сторони Посольства ми будемо робити все, щоб ви розвивались і відчували себе повноцінними громадянами вашої країни, але і українцями стопроцентово, так як ви це покажете роки підряд і виховуєте в цьому дусі молоді покоління. Ми повинні так розвиватись і так використовувати те, що в нас є, щоб не існувала постійна потреба якоїсь-то допомоги. Дякую за увагу!»

Одне із болючих питань, висловлене головню викладачами української мови, стосується знайдення ефективних засобів та заходів для зацікавлення та заохочення молоді говорити рідною українською мовою.

Представник Міністерства освіти і науки України перераховує ті можливі засоби та заходи, які вживаються в Україні для зацікавлення та заохочення молоді говорити румунською мовою. «По-перше, треба мати на увазі незаперечний факт, що надто сильною сьогодні є глобалізація – почав достойний гість – , а боротися проти цього не проста річ. Але існує у вас досить потужна трійця: СУР, школа і церква.

Ми бачили річну календарну програму культурних заходів СУРу. У вас є спільні події як з іншими меншинами, проживаючими в Румунії, так і з мажоритарним етносом, існують День рідної української мови, Олімпіада з української мови, спортивні змагання, культурні діалоги з Україною. Виконуючи все це, Ви затримуєте постійний діалог, а де є діалог, там є і рух, а рух означає життя, повний розвиток людського ества.

В Україні існують 75 шкіл з повним румунським викладанням, існують бібліотеки, клуби. Є багато місцевостей, де структура адміністрації складена тільки румуномовними громадянами України. Потрібно бачити все це повно, системно, а невідповідні ситуації вирішувати пунктуально. Нікому не хочеться втратити культурні цінності певної національної меншини, бо це складові культур наших народів, українського та румунського, а культура є атрибутом вічності народу. Ми, українці, якщо

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

(Закінчення на 9 стор.)

ПРЕДСТАВНИКАМИ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД БУКОВИНИ

Сучава – 15 квітня

будемо разом, будемо допомагати один одному, то напевно поборемо всі негаразди! Дякую за увагу!»

Напрямки зацікавлення в засвоєнні української мови

Працюючи роки підряд викладачем української мови, а нині виконуючи і почесність інспектора в складі Сучавського повітового шкільного інспекторату, пані **Лучія Мігок** володіє не тільки багатим викладацьким досвідом, але і перспективою постійного покращення викладання рідної мови.

На мій погляд – сказала вона – викладачам української мови кожної школи потрібно зосереджуватись по наступних напрямках:

– Улаштування функціональних кабінетів української мови та літератури, періодичне їх оновлення в залежності від літературного календаря;

– Використовування місцевих українських звичаїв, традицій, обрядів та виявлення цих духовних цінностей культурними подіями в школі, культурному домі, в рамках подій, організованих СУРом;

– Відкриття та використання обдарованості дітей вище вказаними засобами/заходами, у всіх можливих галузях мистецтва: музики, танців, малювання, театру, літератури, спорту тощо;

– Організування, за підтримкою СУРу, літніх курсів удосконалення української мови у різних формах: таборів, екскурсій, конкурсів та ін.;

– Постійна дисемінація користі досконалого вивчення української мови у здобутті певних професій (поліцейського, митника, працівника служби безпеки, перекладача, журналіста та ін.) чи для вагомого полегшення в спілкуванні з громадянами країн Європи, котрі вживають мови слов'янського походження: поляки, росіяни, словени, словаки, чехи, серби, болгарини.

Як колишній викладач української мови, а нині публіцист українських часописів, автор цих рядків попросив дозволу додати кілька із власних міркувань відносно такої важливої теми. Звертаючи увагу на мудрість старокитайського прислів'я – «Людина/народ є те, що говорить про неї/нього!» – я наголосив на вирішальній ролі вчителя/викладача виявити і виплекати у кожної дитини те особисте, унікальне Я, або так званий талант, котрий правдиво виокремлює людину і в тому часі вписує її в гармонійне суспільне життя.

Вважаю, що плідних результатів в заохоченні учнів, і не тільки, правильно засвоювати рідну українську мову можливо досягнути і дотримуючись наступного:

На рівні Союзу Українців Румунії:

– Прибавляти поступово осередки для кожної місцевості, де проживають компактно українці, назвати їх культурними центрами, очоленими директорами, призначеними внаслідок конкурсу;

– Улаштувати обов'язково біля кожного осередку спортивну базу;

– Обмежити роль виборів – подібних політичним організаціям, тільки балотуванням для отримання політично-адміністративних посад;

На рівні шкіл:

– долучати до звичайного дидактичного обладнання початкових класів найвідоміші мультфільми на українській мові, лялькові говорячі персонажі, накреслені стрічки українських казок, ігри електронного передавання тощо;

– Збуджувати, підтримувати та заохочувати постійно учнів до читання, висунути читання на перший і найголовніший план;

– Спростити теоретичні вимоги та додати до програми Олімпіади артистичне читання – для 7-8 класів та виконання однієї ролі з передбачених в програмі – для 9-12 класів;

Українська церква та відповідне релігійне виховання

Що часи міняються – це не дивує нікого, але парадоксальні явища завжди спонукують людину – говорив з певною тривогою настоятель греко-католицької церкви села Майдану, громади Качіка, отець **Николай Николаішин**

– ось, наприклад, будучи ще учнем в рідному селі, учителі радили нам розмовляти порумунськи і в перерві задля удосконалення, та ми все розмовляли по-українськи, а сьогодні – якраз навпаки і ніхто нікого не примушує. Це явище потрібно глибоко і правильно проникнути і знайти відповідну розв'язку.

З іншого боку, щодо чисельності молоді,

також сумно. За останні 30 років виїхали з Румунії мільйони людей на кращий заробіток, а це найбільше молодь, це працездатна, творча сила народу, живе джерело нації. Якщо ще додамо, що здійснено двадцять мільйонів абортів, то ми втратили ще одне населення цілої Румунії.

Інший парадокс: В 1926 році на Буковині здійснено обмін священників: у румунські парафії поставили українських священників, а в українських – румунів. Після грудневої революції були переговори, гарно спілкувалися, по-демократичному, але церкви не повернуто українським громадам, українські священники і досі не богослужать в таких селах як Шербівці, Калинешти, Марицея та ін. В Ким-полунзі, наприклад, маємо греко-католицьку церкву, побудовану за пастирства Юліяна Кобилянського, батька Ольги Кобилянської, і ми боремося вже 30 років, щоб повернули нам церкву і ще не доборолися... В цьому місті є 10 церков та чотири доми молитви неопротестантів, наша одинадцята церква була б, а населення начислює п'ятнадцять тисяч осіб, значить не існує перенагромадження! Котрий Бог підскаже привласнювати те, що не твоє, що ти не будував?! У Молдовиці є греко-католицька капличка, вона стоїть запертою, а нам не повертають її.

Пропоную написати спільний відкритий лист з нашої сторони, сторони СУРу та Посольства України в Румунії до Преблагенного патріарха Данієла, може, наші бажання здійсняться!

Я щиро вітаю всіх Вас – почав свою промову отець **Василь Мадяр** – парох української церкви «Святих апостолів Петра і Павла» в Сучаві – і хочу пригадати факт, що коли існувало Генеральне Консульство України в Сучаві, всі гості з України приходили до нашої церкви, а нині це рідкісність, а я запевняю Вас, що двері постійно відкриті, священник завжди радий гостям і постійно жде бажаючих.

Всім відомо, що церква відіграє потужну роль у зберіганні національної ідентичності, на Мараморощині це очевидно, в Україні це очевидно для румунської меншини, але на Буковині це просувається важче.

Одна із проблем є недостача або брак церковних книг для богослужіння і не тільки на Буковині, але і в Банатах. Якби Україна змогла надати поміч у цьому напрямку, то було б дуже корисно. Чекаю вас у нашій церкві!

Отець Михайло Кобзюк – парох Дарманештської церкви «Святого Іллі» - знаходиться у ситуації наближення до завершення побудови нової церкви. Нині святслужба відбувається у колишньому парохіяльному домі і з ласки Божої, 13-го жовтня ц.р. запрошує всіх приєднатись до освячення нового Божого храму – сказав отець з глибоким хвилюванням. Я пропоную запровадження при українських церквах недільних курсів для нашої рідної мови. Дякую за увагу!

*

Цікава зустріч! Проблеми висувались зі щирістю, заслуговували уваги високоповажних членів комісії і, надіюсь, стануть об'єктом пошуків до правильних рішень та ефективних способів і заходів їхнього покращення.

ВЕЛИЧНІ І ТРАГІЧНІ ПОДІЇ В МАЛЕНЬКОМУ КРАЇ, ЯКІ СТАЛИ НАРОДНОЮ ЛЕГЕНДОЮ ВСІЄЇ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ

(до 80-річного ювілею Карпатської України)

(Продовження з 7 стор.)

Між іншим згадувані вище події відбувалися і на теренах мого рідного Тячівського району. Не було жодного українського села, в якому не мали б місце репресії проти патріотично налаштованого та свідомого населення. Згадки про це знаходимо в десятках літературних, архівних та історичних джерел. Зокрема Василь Гренджа-Донський, який був безпосередньо у вирі тих подій, наводить документальні дані про надзвичайно трагічні події в Тячеві, де десятки патріотів Карпатської України було закатовано та знищено без суду та слідства на мосту через Тису, а їх тіла вкинуто в річку, а ще десятки незаконно закатовано та страчено в місцевій в'язниці. Біля сотні січовиків-галичан відправлено після нелюдських мордувань на вірну смерть в Польщу, а фактично страчені без суду та слідства головно в районі Верецького перевалу. Десятки осіб скалічено середньовічними тортурами у в'язниці, які згодом пішли з життя від ускладнень отриманих травм і хвороб. Більше сотні наших краян після мордувань депортовано у «виправні» табори. Кілька сотень осіб піддано варварським знущанням в місцевій в'язниці з наступним переслідуванням по місцю проживання. А ще тисячі беззаконно побитих, пограбованих, позбавлених праці, соціальної допомоги тощо.

Багато захисників Карпатської України вимушено залишили її територію. Зокрема одразу з початком окупації до Румунії, головно в районі Сиготу Марамороського, перейшло з Карпатської України поперек 10000 втікачів і вимушених мігрантів, з яких більше 1500 українців. До речі, Іван Одовічук, мій дідусь по батькові, мешкаючи у Сиготі, опинився у вирі подій березня 1939 року пов'язаних з допомогою втікачам з Карпатської України. Іван Ілліч брав активну участь в організації допомоги для втікачів із Карпатської України, що дозволило уникнути середньовічних катувань та неминучої смерті сотням, якщо не тисячам, патріотів. Фактично через нього діяли різні структури та окремі представники української еміграції в Румунії (Громадсько-Допомоговий Комітет, Союз Українських Жінок-Емігранток, Спілка українок-буковинок, Допомоговий комітет втікачам з Карпатської України в Чернівцях, Товариство Вояків бувшої Армії УНР тощо). Загалом після розгрому Карпатської України на територію Румунської (лівобережної) Мармарощини було прийнято біля 10000 осіб (Уявляєте масштаби!). Впродовж 4-5 днів їх необхідно було евакуювати з прикордонної смуги з огляду на військове напруження в регіоні. Зокрема, через Сигіт евакуюювався президент Августин Волошин та члени його уряду, які намагалися добитися протекторату Румунії щодо Карпатської України.

Під впливом радянської пропаганди частина непримиримих борців «за волю і долю рідної Срібної Землі» переходили кордон в СРСР. У подальшому доля цих патріотів була різною, але здебільшого трагічною. Слід нагадати, що цілком таємно Рішенням ЦК ВКП(б) від 5 березня 1940 року приречено до розстрілу польських військовополонених та осіб, ув'язнених на теренах Західної України та Західної Білорусії. Захисники Карпатської України, які втекли від репресій воєнщини хортиської Угорщини і шовіністичної Польщі в СРСР, теж попали під дію цього наказу. До прикладу така доля спіткала славного уродженця Тячівщини, мого односельця Івана Принца.

На тих, хто не встиг перейти кордон, чекало справжнє пекло – угорські фашисти почали масові репресії. «Закарпатська Україна – це тепер тюрма народів, всюди горе, плач і зойки, і страждання, і неволя, всюди злочини, убивства» – свідчив Василь Гренджа-Донський, котрий разом з багатьма іншими діячами Закарпаття потрапив за колючий дріт концентраційного табору. Тоді десятки тисяч українців потрапили до угорських таборів. Для полонених були створені тюрми і табори у Кривій, Хусті, Тячеві, Великому Бичкові, Рахові, Сваляві, Воловому, Великому Березному, а також

сумнозвісний концтабір Вор'юлопош поблизу Ніредьгази в Угорщині. В перші місяці окупації Закарпаття було знищено, жорстоко, по звірячому, замучено біля 6000 закарпатців. Факти страт та катувань були широко відомі місцевому населенню. Наразі вони здебільшого задокументовані. Підтвердження цього можна знайти також у матеріалах радянської «Надзвичайній комісії з розслідування звірств мадярсько-фашистських окупантів».

Згодом на окупованій території Карпатської України впроваджено диктатуру воєнщини. Вистачало показати на когось пальцем та донести, що він українець (а це було тотожне з поняттям Січовик, підпільник-партизан, комуніст, тобто одним словом ворог Мадярщини), для того щоб його ув'язнити, катувати або й вбити. Ці нечувані звірства здійснювали над українцями місцеві мадяри та їхні поплентачі – москвофіли. До речі, за спогадами мого дідуся по матері Кушніра В.І. (1909 р.н., мешканця сел. Великий Бичків), його в 1943 році за донесенням таємного інформатора безпідставно було запідозрено в нелояльності до Мадярщини, що призвело до брутального арешту з побиттям та тривалого ув'язнення в одній з катівень Угорщини. Навіть після «виправдання» (бо знав мову тюремщиків і міг себе захищати) його було мобілізовано до армії та скеровано в саме полум'я боїв на вірну смерть, якої вдалося уникнути випадково (зумів самотужки полишити частину і через лінію фронту повернутися додому).

Проте хортисти мордували патріотів Карпатської України фізично, але вони, як правило, загартувалися духовно. Відповідно найстійкіші з них не зреклися своїх національно-визвольних і державницьких переконань. Тому ідеї Карпатської України не вмерли, вони стали невичерпним джерелом наснаги в боротьбі за право бути господарем на своїй землі для майбутніх поколінь українців, яка закінчилася утворенням незалежної соборної України. Сама Карпатська Україна, яка фактично початками сягає ще 21 січня 1919 року, коли відбулися перші українські Народні збори у Хусті, стала яскравим явищем незалежницьких устремлінь українського народу і своїм надзвичайно коротким але яскравим існуванням довела, що за волю і незалежність народу треба боротися до останнього подиху і краплі крові, як це робили українці Карпатської України у березні 1939 року.

Проголошення незалежності Карпатської України, як видно з перебігу подальших подій, було миттєвим тріумфом для українців Закарпаття. А вже 15 березня 1939 року кривава історична дійсність переводить події в Карпатській Україні у надзвичайно трагічне русло. Проте навіть за таку коротку історичну мить світове українство в черговий раз отримало неспростовний доказ того, що незалежне державне життя українців, в тому числі і закарпатців, можливе тільки у складі Соборної України. Про це переконливо засвідчили вже історичні березневі події 1939 року минулого століття, про це ж не менш відверто стверджують, навіть «волають» теперішні процеси на Сході України. Слід підкреслити, що спроби підступних шовіністичних сил розіграти в Закарпатті заяжену русинську карту і за заздальгідь заготовленим сценарієм відмежувати Закарпаття статусом «національної автономії» та «вільної економічної зони» від решти України для інтересів корінного населення смертельно небезпечний шлях у кривавий березень 1939 року чи на бойню теперішнього Донбасу.

В основі нашої новітньої незалежності України безумовно лежить також «дух і чиста совість героїв Хуста та Красного поля на березі Тиси». Карпатська Україна – найбільше досягнення українців в боротьбі за незалежність і самостійність до дев'яностих років двадцятого століття. Згадувані сторінки нашої минувшини не були авантюрою, марним пролиттям крові справжніх патріотів Карпатської України, провокацією, яка принесла в край лише горе, сум, біль і страждання! Події того славного часу створення Карпатської України є яскравим прикладом героїчності, мужності, свободолюбивості, патріотичності наших земляків Закарпатців.

Трагічна доля Карпато-Української Держави, її державотворців, членів молодіжних організацій, захисників збережеться в пам'яті народній навіки. Їх жертви були страшні, але не марні. Ми з вдячністю згадуємо усіх борців, котрі віддали своє життя за нашу Україну, не забуваємо та цінімо їх подвиг, гідно впорядковуємо їх відомі поховання. Про цих українських героїв в сучасній Україні зні-

(Закінчення на 11 стор.)

З МАРАМОРОЩИНИ

У неділю 5 травня поточного року у Великодній (Світлий) тиждень в мальовничому селі Білин, що на Рахівщині (Закарпатська область України) відбувся черговий, четвертий за ліком, фестиваль «Гуцульська паска». Це святкування проводиться в рамках святкування Дня села Білин за підтримки мешканців Білина, місцевих органів влади, підприємців району та народного депутата України від цього регіону.

Розпочалося свято з традиційної святкової ходи. За участі духовенства провели церемонію відкриття свята. З вітанням до присутніх звернулися сільський голова Микола Сагайда, представники районної влади та помічник народного депутата України В. Петьовки.

В сільському будинку культури розгорнули експозицію з великою кількістю святково прикрашених і наповнених традиційними продуктами великодніх кошиків, гарних рум'яних, пухких з віночками і різними візерунками Пасок (Традиційний Великодній хліб). Відвідувачі виставки мали змогу насолодитися справжніми Гуцульськими Пасками практично з усіх населених пунктів Рахівщини. Цьогоріч окрему експозицію також склали Паски, які для конкурсу виготовили учні Білинської школи. Туристи одногласно відзначають, що їм цікаво все, бо традиції святкування пасхи на Закарпатті суттєво відрізняються від тих, що збереглися в інших регіонах країни. До того ж так як у нас, ніде не вміють веселитися. Паралельно для огляду

ЧЕРГОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ «ГУЦУЛЬСЬКА ПАСКА» ВІДБУВСЯ У СЕЛІ БІЛИН НА РАХІВЩИНІ

усіх присутніх представлено також і вироби декоративно-ужиткового мистецтва (вишивку нитками, бісером,

стрічками, різьблення по дереву, гончарство, ткацтво, килимарство тощо).

А далі були розваги – запальні ритми не залишали байдужими нікого. Люди відпочивали та насолоджувалися гулянням у гуцульських звичаях. Розважали присутніх колективи та учасники художньої самодіяльності села та району. У концертній програмі брали участь аматори, артисти від маленьких зірочок до великих зірок, та танцювальні колективи із запальними танцями, зокрема і дитячий фольклорно-етнографічний колектив Ясінянської дитячої школи мистецтв. Завершилося дійство виступом улюбленця Закарпаття, нашого земляка, народного артиста України Івана Поповича.

Водночас учасники фестивалю мали змогу безкоштовно покуштувати смачні страви місцевої гуцульської кухні: бограч, голубці, сир, вурда, яфінівка тощо.

Підсумовуючи перебіг свята слід визнати, що четвертий фестиваль «Гуцульська паска» у Біліні безумовно вдався, і цей захід обгрунтовано претендує на статус традиційного. Учасники (особливо гості з інших регіонів) захоплені гуцульською автентикою святкування Світлого Христового Воскресіння. Всі присутні розходилися сповнені лише позитивних вражень і щирих емоцій, адже навіть погода в цей день сприяла організаторам. Останні безумовно заслуговують на сердечну подяку.

Ярослав ОДОВІЧУК
спеціально для часопису
«Український вісник».

ВЕЛИЧНІ І ТРАГІЧНІ ПОДІЇ В МАЛЕНЬКОМУ КРАЇ, ЯКІ СТАЛИ НАРОДНОЮ ЛЕГЕНДОЮ ВСІЄЇ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ

(до 80-річного ювілею Карпатської України)

(Продовження з 10 стор.)

маються фільми, пишуться книжки, складаються пісні, їм споруджуються і відновлюються пам'ятники. Зокрема і в місті Тячів «крига скресла»: 30.08.2018 на честь визначного діяча ОУН, поета Олега Ольжича на приміщенні колишньої угорської в'язниці, куди його запроторили угорські окупанти, встановлена пам'ятна дошка; 15.09.2018 року урочисто відкрито погруддя Василя Ґренджі-Донського, українського поета, прозаїка, публіциста, громадсько-культурного діяча, літописця Карпатської України; нарешті днями очікує-

мо завершення спорудження в Тячеві меморіалу на вшанування Героїв Карпатської України, які прийняли в місті і його околицях мученицьку смерть від рук озвірілих загарбників та їх поплентачів (встановлено пам'ятний знак до 80-річного ювілею Карпатської України буде біля мосту через Тису, де в березні 1939 року без суду та слідства закатовано та знищено десятки українців-патріотів, тіла яких вкинуто в річку). Але головне – хочеться вірити, що достойно продовжимо справу наших «лицарів і мучеників великої Визвольної ідеї». «Тих, що життям своїм заплатив за свою віру в неї». Це єдино істинний шлях справжнього вшанування Героїв всіх визвольних змагань нашого народу, борців за українську державність.

Спочивайте з Богом, наші Герої Карпатської України, встановлені і невстановлені! Ви зробили, що змогли! Тепер наша черга здобувати-оберігати волю і долю для себе і наступних поколінь!

Ми пам'ятаємо вас, Велети духу і ідеї!! Ми повсякчас відчуваємо вашу допомогу з неба!! Ми перемаємо!!

Слава Україні!!! Героям слава!!!

ПОВІТОВИЙ КОНКУРС ДЕКЛАМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

13 квітня в селі Вишня Рона на Мараморощині, був проведений 20-ий повітовий етап Конкурсу декламування української поезії.

В цьому конкурсі змагалися учні марамороських шкіл, де вивчають українську мову та літературу.

Конкурс проходить у двох розділах: вміння описати свій національний костюм і прочитати літературний уривок підходящий віку та вивчення української мови та літератури, а також, декламування вірша або уривка вірша/поєми на українській мові. Учні були розділені на групи: 6-12 років та 13-18 років – для кожної з них була створена комісія.

Ця подія відбулася у співпраці з Шкільним Інспекторатом Марамороського повіту /представник пані інспектор Сімона Малярчук/, викладачами та директорами шкіл Марамурешу, де проживають українці, за ініціативою Марамороської філії СУР, голова Мирослав Петрецький.

Всіх учасників та конкурентів поздоровив депутат Микола М. Петрецький, голова Союзу українців Румунії, який мав нагоду поспілкуватися з усіма і поздоровити.

Наприкінці події учні, викладачі, директори були нагороджені дипломами та преміями. Їм було подаровано книжки українських письменників Румунії, ручки та календарі.

Ось премії учнів по класах:

Підготовчий клас

I-а – Семенюк Саша, Брумари-Малярчук Алесія

II-а – Штець Олександра,

III-я – Дутчук Соріна-Марія, Стуляник Валентина, відзнака – Юрча Крістіан.

Перший клас

I-а – Проданюк Дениса-Лариса

II-а – Романюк Ребека-Паула

III-я – Ковач Крістіан

Відзнаки: Боднар Анна-Еліса - бета, Бротний Василь, Ганціг Ясміна.

Другий клас

I-а – Матейчук Делія

II-а – Шофінець Меделіна, Лавіца Маліна -Татяна

III-я – Мартинюк Анка-Лариса, Рус Анамарія, Цюдик Дарія-Марія, Лабич Олександра

Відзнака: – Миколайчук В. Докица.

Третій клас

I-а – Богар Йонела, Колопельник Сіміна.

II-а – Шоріч Паула

III-я – Юрча Софія-Анна, Лаврюк Меліна, Сурдук Діана-Марія

Відзнаки: – Карпа Йонела, Рекало Марта-Дарія

Четвертий клас

I-а – Курак Дарія

II-а – Ціфрак Діана, Рекало Даріус-Андрій

III-я – Дутчук Біанка, Тюк Іван, Руснак Паула-Анамарія.

Відзнаки: – Мороз Олександр, Маскалюк Марія, Стуляник Марія.

П'ятий клас

1-а – Яворський Маріан

II-а – Дубович Летіція

III-я – Трайста Ельвіра.

Відзнака: – Миколайчук Йоана

Були премійовані також Волошин Йоана, Ферцаді Соня-Лавінія, Дунка Кріна-Марія, Ботіз Михайло-Олександр, Саву Санда-Джорджіана, Бойчук Василь, Бойчук Алісія, Машниця Штефанія, Месарош Андрея-Ніколета.

Шостий клас

I-а – Богнян Патріція

II-а – Білан Біанка Анамарія

III-я – Бойчук Лукаш

Відзнака: – Бойчук Мара-Георгіна

Премії ще отримали Климкович Ясміна-Марія, Татарин Анна, Поп Анна

Сьомий клас

I-а -Яворські Марія

II-а – Манольак Касіан-Руслан

III-я – Лонтя Лариса

Відзнака: – Кліпей Татяна-Оана.

Премії отримали також Стуляник Анна-Марія, Ферцаді Алессандра, Бойчук Йонела, Малярчук Василь-Олександр.

Восьмий клас

I-а – Челенюк Кріна-Джорджіана

II-а – Тюк Дарія

III-я – Данко Міхаєла

Відзнака: – Дороцькі Ірина

Премії отримали також Микулайчук Марія, Красюк Дениса-Патрісія, Симкович Росалінда, Саучук Каріна.

Дев'ятий клас

I-а – Месарош Олександра.

Десятий клас

I-а – Шмуляк Еміліо

II-а – Матящук Петро

Одинадцятий клас

I-а – Лева Флоріка

II-а – Мурша Андрея

Дванадцятий клас

1-а – Перожук Світлана.

Ярослава ШТЕЛЯК,
кореспондент

ВІДІШОВ У ВІЧНІСТЬ ПРИМАР ГРОМАДИ ПАЛТІНІШ ІВАН ПОПОВИЧ

16 квітня на 70 році життя перестало битися серце доброї людини – мужа, батька і дідуся, примаря Івана Поповича.

Покійний народився 9 січня 1949 р. в селі Корнуцел у великій сім'ї, маючи 7 братів, з котрих живі ще чотири.

Початкову школу закінчив у рідному селі, опісля професійну в повіті Арад. В 1968 р. одружився з Василюю, яка народила дві дочки і одного сина – Ліліану, Анну та Івана, котрі подарували покійному шість внуків – Соню, Анну, Марію, Анкуцу, Таню, Клавдію та Іванка. Працював шофером 25 років. Був добрим господарем.

В 2000 році кандидував на посаду примаря громади Палтініш, до якої належать і чотири села: Корнуцел, Огабіца, Руги і Дилінешті.

Був 19 років примарем – служив громаді достойно і чесно.

18 квітня відбувся похорон з 12-ма священиками українського православного протопопату і румунського на чолі з панотцем протоієреєм Іллею Албічуком, який виголосив заупокійну проповідь із сльозами в очах, її продовжували й інші священики. Прийшли від-

клонитися і передати співчуття засмученій родині працівники Повітової Ради, Префектури різних фірм, з якими працював.

Були на похороні представники з боку керівництва СУРу Караш-Северінського і Тіміського повітів, колеги з примарії, рідні і знайомі.

Не можна описати біль і смуток людей, які із сльозами в очах в той теплий сонячний день проводжали покійного в дорогу неповернення.

Іван Попович підтримував культурну діяльність місцевої організації СУРу. Завжди приходив на різні події, де виступали Корнуцельний гурт «Барвінок» і шкільний гурток «Барвіночки», радів їхніми успіхами. Багато разів забезпечував транспорт для них, вчителі в школі завжди мали допомогу з боку примарії.

Перша зірка, яка впала над селом Корнуцел, була зірка життя вчителя Івана Шмуляка багато років тому, а тепер впала зірка життя Івана Поповича перед Воскресінням Христовим. Це були справжні українці, люди щирого серця, з добрими думками, ідеями, любили український дух. Таких людей будуть згадувати і берегти пам'ять про них. Покійний примар залишиться назавжди у пам'яті тих, хто працював з ним, всіх котрі його знали. Українська громада не може примиритися з думкою, що не буде серед них того, хто дбав про долю села Корнуцел.

Пам'ять про нього не згасне ніколи.

Хай покійний Іван Попович спочиває спокійно з Богом у своєму рідному селі!

Анна БЕРЕГІЙ

Михайло Гафія ТРАЙСТА

СВЯТИЙ ДУХУ, ВОЗНЕСИСЯ!..

Небилицю, яку хочу вам розказати, чув від моєї бабусі, а вони, мабуть, прочитали її де-небудь, бо були письменні, і страх любили читати. Але мені не довелося знайти її в жодній книжці...

Одного разу (мабуть, після колективізації та комуністичної пропаганди, люди перестали ходити до церкви, бо бач: «Релігія опіум для народу!», а священики – шкуродери, сліпі пастирі, які тримають своїх «бебекей», тобто овечок, в темряві!), в одному з українських гірських сіл служили в дерев'яній церквці панотець Данило з дяком Гаврилом.

– Отче, мабуть, настав час і нам закрити церковцю і пуститись жебрачити, бо інкше помремо з голоду, – сказав одного разу дяк Гаврило.

– Відійди від мене, сатано! – крикнув панотець Данило і замахнувся на дяка святим хрестом.

– Та ми вже більше року, як служимо для двох-трьох глухих одовиць, – пробував переконати отця дяк Гаврило.

– Ми Господу Святому служимо, і нікому іншому, а Господь якщо хоче, то наповнить церкву мирянами!

– Не дочекаємось ми чуда господнього – махнув рукою дяк Гаврило.

– І не будемо чекати. Ми самі зробимо чудо! – вирішив отець Данило.

Другого дня пішов на базар до Сіґет-граду, і купив від голубаря Йошки білого-пребілого, чистого-пречистого, мов святий дух, голуба.

В суботу вечором розголосив по всіх околицях, що в неділю під час служби в церкві зійде з небес Святих Дух. В неділю заховав дяка у кутику на хорушах і сказав йому:

– Коли я заспіваю «Святий Духу, вознесися!», ти пусти голуба, але дивись, тримай його міцно, щоб не вилетів, поки я не заспіваю «Святий Духу...».

Християни, почувши, що Святий Дух зійде з небес, прийшли всі до церкви, така давка в церкві, що не дай Господи! А панотець Данило тільки посміхається попід вус і чекає моменту, коли народ побачить Святого Духа.

В цей час дяк Гаврило міцно тримав голуба і чекав, щоб отець заспівав «Святий Духу, вознесися!». І ось, відразу пролунало ангелським голосом понад головами грішного люду:

– Свя-а-а-тий-й-й Ду-у-уху-у-у, возне-е-еси-и-ися-а-а!

Але бідний дяк занадто міцно тримав голуба-духа, так міцно, що задушив бідну пташину, а коли побачив, що дух не ворухиться, проспівав жалібним голосом:

– Не-е-ема Ду-у-уха-а-а, за-а-аду-у-уши-и-ився-а-а!

– Свя-а-а-тий-й-й Ду-у-уху-у-у, возне-е-

еси-и-ися-а-а! – повторив панотець Данило.

– Не-е-ема Ду-у-уха-а-а, за-а-аду-у-уши-и-ився-а-а! – повторив і дяк Гаврило своє «чтеніє».

– Свя-а-а-тий-й-й Ду-у-уху-у-у, возне-е-еси-и-ися-а-а! – проспівав утретє отець Данило.

– Не-е-ема Ду-у-уха-а-а, за-а-аду-у-уши-и-ився-а-а! – проспівав Гаврило, і жбурнувши у панотця здохлим голубом, загорлав на всю церкву:

– Аж не віриш – подивися!

Християни розсміялись зі задушеного духа, але після цього трафунку почали ходити до церкви. Господь таки зробив чудо!

ПОДОРОЖНІЙ ЧОЛОВІК

– Путь та Істина Ти еси, 'Сусуку Христику золотенький, пошли нині ангелика Твого рабові Твому, аби управив 'го, як колис управляв Товію, охороняючи від усякого лиха і зберігаючи для слави Твоєї здорового та у добробуті, молитвами Богородиці, Єдиний Чоловіколюбче... – напівголосом промовляв вуйко Феріщак молитву, хрестячись правицею, а лівицею набиваючи торбину салом, ковбаскою, сиром та яйцями...

– Дивися лиш, 'Сусуку, яка солонинка – товстенька на долонь, бо я, дорогенький 'Сусуку, жолудю та жирю носив свиночці аж із самого Стижерета, та што буду пусто говорити, хіба Ти сам не знаєш?... Знаєш, 'Сусуку, добре знаєш, бо Тобі із високого неба все видко, та все чути... Правда, був ем три рази і в Яму Накладовату збирати жирю пуд Факовові буки, але то не гріх, 'Сусуку, бо жир наш Нянько дорогенький уродив... А лиш дивися, 'Сусуку дорогенький, як файно устоялася солонина у ропі, із Коштеля корчагов ем дудулив ропу, із Франійової кирниченьки, правда, уночі, аби не видів Франі, бо клятий шваг продає по 5 банів літер, але то, 'Сусуку, не крадіжка, бо ропичка із землички тече, та што аж на

Франійовому городі?...

Покинувши на мить торбину, вуйко глипнув крізь вікно «чи не несе нечистий когось», і переконавшись, що стежиною, яка веде до його хатини, не «несе нікого», повернувся до торбини.

– Луку та Клеопу до Емаусу Ти супроводив, Спасику, подорожуй і нині з рабом Твоїм, який в дорогу хоче вибиратись, відверни уд него усі лихі перешкоди, бо Ти все як Чоловіколюбче можеш, що лиш хочеш, – чемно перехрестився вуйко.

– А кирнадзик, який, Сусуку!.. Дивися лиш, забужений, загнічений, гадав бис, што політерований лаком, а як пахне, 'Сусуку срібний!.. Але я тільки черешневими дривами будив його. У Лулуки Микитишиної у Груни утяв ем черешню, але то не є гріх, 'Сусуку, бо черешеньку Господик поливав та ростив... А тепер перебач мало, 'Сусуку, бо мушу і мамці Богородичці помолитися, бо так годитса подорожньому чоловікові, – вибачився перед образом Спасику вуйко і, повернувшись до образу Матері Божої, розпочав нову молитву:

– Понад розум вищі і преславні всі таємниці Твої, Богородичко Мамко, чистотою запечатана і дівство зберігай, неложною Матір'ю явилася Ти, що Істинного Бога породила. Його моли, щоб спастися душам нашим, – прошептав вуйко і знову зирк у вікно.

– Не несе нікого нечистий, а Марія, коби із п'ятков вернула із Сигота... Дивися лиш, Богородичко, яке сирце, як сніг біленьке, а смачненьке, як... айбо і лугерки ем давав коровці, із Косованової ниви ем накопив, але то не гріх, Богородичко, бо лугерку Господик Нянько уростив. А ячка які, дивітса лиш, Богородичко, та й ти, 'Сусуку срібний!.. Де не будут файні ячка, аж їх годую пшеничков із Прицаринку, правда, я не маю ниви у Прицаринку, але то пшеничку Бог уродив, так што не є гріх...

Ще раз перехрестившись, вуйко взяв торбину на плече і вийшов надвір. Перехрестившись знову, рушив у дорогу довкруг хати.

– Господи Сусуку Христику, Боже наш, істинна й жива Путь, Ти зволив мандрувати з названим батьком Йосифом і з Пречистою Твоєю Матір'ю до Єгипту та подорожувати з Лукою і Клеопою до Емаусу. І тепер у покорі молю Тебе, Владико Пресвятий, і з цим рабом Твоїм за Твоєю благодаттю подорожуй. І, як рабові Твоєму Товію, ангелика охоронителя й наставника пошли, аби зберігав і позбавляв мене уд усяких лихих перешкод, видимих і невидимих ворогів... Обійшовши тричі хату, вуйко зайшов до середини і почав викладати на стіл всі харчі, які поклав у торбинку.

– А тепер, 'Сусуку срібний!.. будемо обідати. Не бай, што пуст, а ще і п'ятничка, але я, 'Сусуку срібний, подорожній чоловік, подорожню молитву помолвився, а тепер... та што буду пусто говорити, хіба Ти сам не знаєш?... Знаєш, 'Сусуку, добре знаєш, бо Тобі із високого неба все видко, та все чути...

Олесь БЕРДНИК

ВЕРБА ТА ВОДЯНИЙ ЦАР

Жила колись в нашому краю дівчина рідкісної вроди. Безліч юнаків і поважних чоловіків пропонували їй серце, багатство та славу, здобуту в боях чи у важкій праці. Та дівчина відмовляла всім лише тому, що була закохана в свою вроду, завжди дивилася на себе в дзеркало й зі смутком повторювала:

– Невже колись пропаде ось таке чудо? Невже злиняють брови, потьмяніють очі, зморщиться шкіра, й стану я згорбленою бабою?

А коли приходили женихи, вона вимагала:

– Подаруйте мені вічну красу, тоді я покохаю вас. Хто здобуде таємницю нев'янучої молодості, той стане моїм обранцем.

Роз'їжджалися у всі кінці світу женихи, шукаючи еліксиру юності для самозакоханої дівки. Всюди побували вони: в підземеллях алхіміків, в заморських краях, в чаклунських оселях, проте ніде жаданого еліксиру не знаходили. Багато хто з них наклав головою в далеких мандрах.

Якось сиділа дівка над озером, дивилася в дзеркальне плесо, милуючись собою, і розчісувала буйні коси. І закохався в неї водяний цар. Виплив з ковбані, обережно наблизився до красуні, щоб не злякати її, і тихенько покликав, зітхаючи:

– Ти не бійся мене, дівко прекрасна. Я цар водяний! Затуманеним поглядом ковзнула вона по плечах, вкритих лускою, по зеленому волоссі, кивнула привітно:

– Бачила я вас перебачила, царю водяний! Які тільки женихи до мене не сваталися. Ти ще красунчик порівняно з деякими. Не лякаюся тебе, – кажи, чого бажаєш?

– Покохав я тебе, дівко, міцно й навіки. Не зустрічав такої краси ні з-поміж русалок моїх, ні між тих дівчат, що купаються у володінні моєму. Будь мені за дружину, зроблю тебе царицею водяного царства. Все для тебе зроблю, чого зажадаєш, бо силу маю велику!..

Стрепенулася дівчина.

– Все можеш зробити?

– Так! Наказуй!

– Чудово, – загорілася дівка, замисливши, однак, обдурити водяного володаря. – Буду твоєю, але... зроби так, щоб вічно мій прекрасний образ відбивався у дзеркалі твоїх вод, щоб з року в рік він ставав усе гарніший і гарніший...

Нахмурився цар, замислився. Зрозумів, що дала йому дівка підступну загадку, ошукала його. Бути вічно молодою, бути відображеною в озері й разом з тим не йти до нього? Але слово було сказане, гідність володаря вод не дозволяла йому відмовитися від обіцяного.

– Буде так, як ти зажадала, – зітхнув цар. – Вічно твій чарівний образ буде відбиватися в цьому озері, але станеш ти плакучою вербою – деревом прегарним і замисленим. Цілуватиму я коріння твоє, що купатиметься у водах моїх, буду ніжити коси зелені хвилями буйними... Так з'явилося в нашому краю нове славне дерево – верба плакуча...

Кросворд

«ДЛЯ ЧОГО ЛЮДИНІ СЕРЦЕ»

По горизонталі:

4. Кого зустріла дівчинка в лісі?

5. У якої людини велике, світле серце?

6. Чого не мали чоловічки?

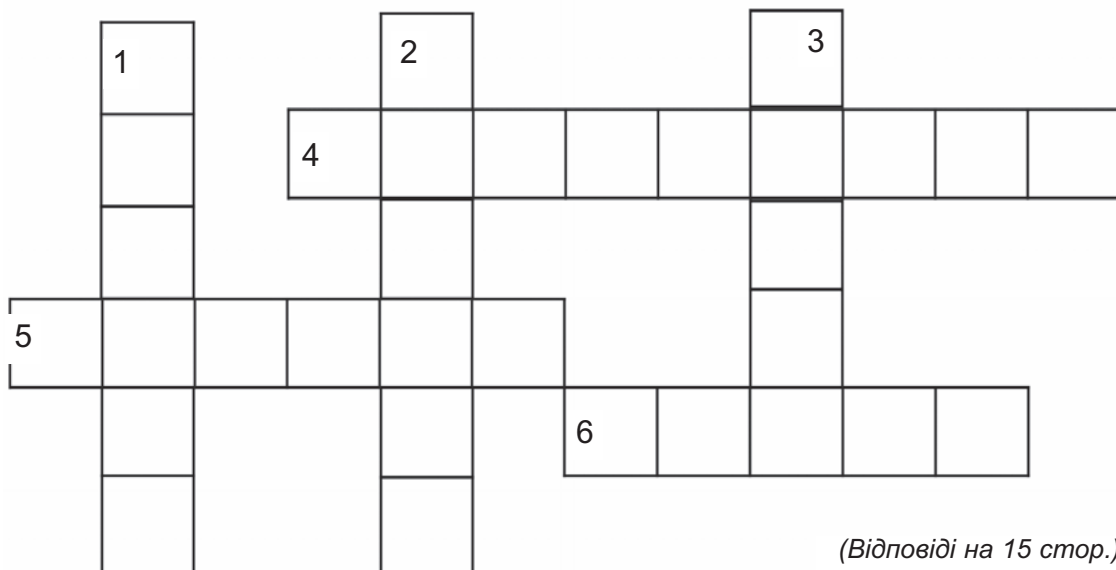
По вертикалі:

1. Що вперше побачили чоловічки?

2. Від чого врятував чоловічок хлопчика?

3. Хто збирав серця людей, які померли?

А. Дімаров

(Відповіді на 15 стор.)

ЛОГІЧНІ ЗАДАЧІ

1. В родині п'ять братів. Кожен з них має сестру. Скільки дітей у цій родині?

2. Яка річка?

Яку річку давні греки називали «Борисфен», римляни – «Данапріс», а турки – «Узу»?

3. Коли ми дивимося на цифру 8, а кажемо 20?

4. З якої посудини не можна нічого з'їсти?

5. На що схожа половина яблука?

6. Що можна побачити із заплющеними очима?

7. Який дзвоник не дзвенить?

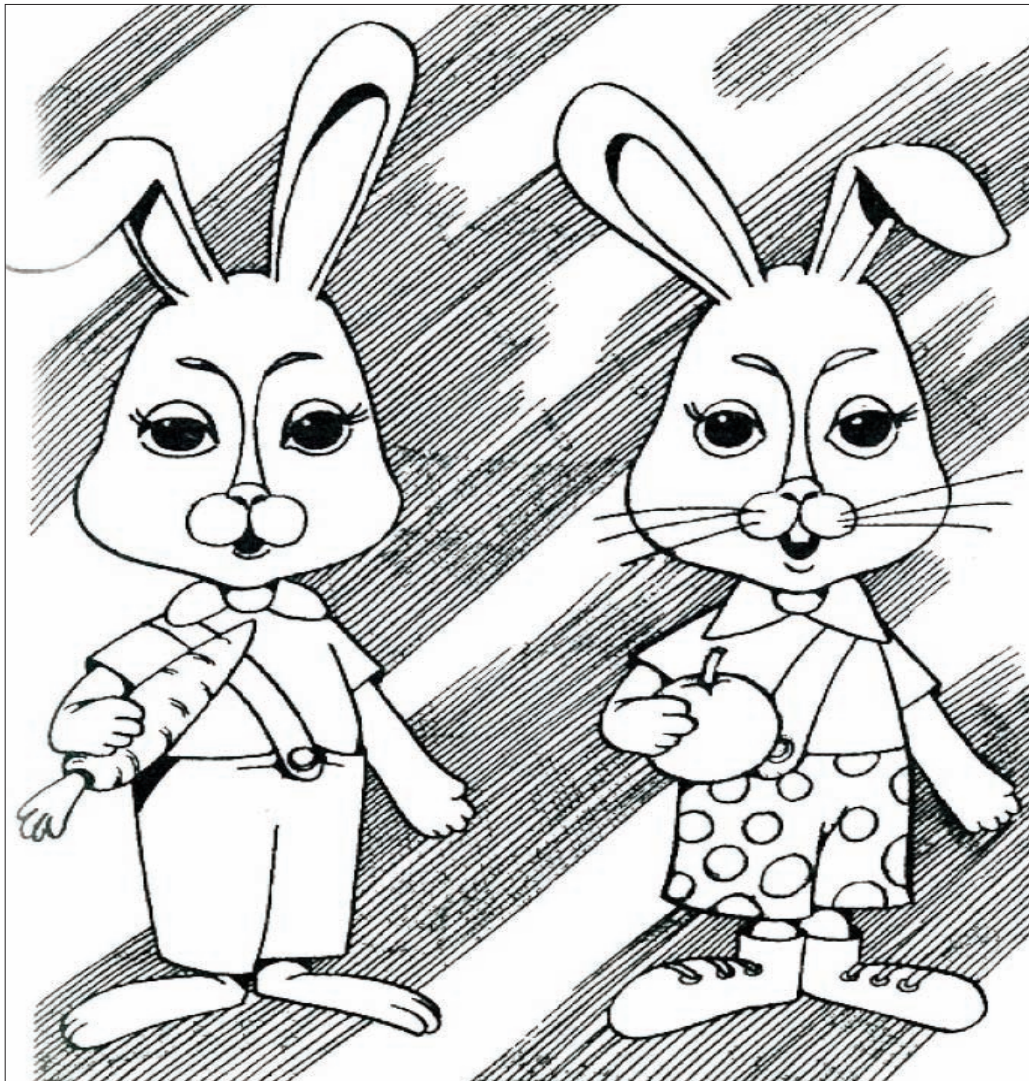
Відповідь на 15 стор.)

Ліна КОСТЕНКО

БУЗИНОВИЙ ЦАР

У садочку-зеленочку
Ходить вишня у віночку.
Хтось їй грає на дуду,
Подивитись я піду.
Баба каже: – Не ходи!
Темні поночі сади.
Там, де вітер шарудить,
Бузиновий цар сидить.
Брови в нього волохаті,
Сиві косми пелехаті.
Очі різні, брови грізні,
Кігті в нього як залізні,
Руки в нього хапуни –
Так і схопить з бузини!
Я кажу їй: – Бабо, ні!
Очі в нього не страшні.
На пеньочку, як на троні,
Він сидить собі в короні.
Грає в дудку-джоломію,
Я заграв би, та не вмію.
А навколо ходять в танці
Квіти – всі його підданці.
Є оркестри духові,
Равлик-павлик у траві.
Є у нього для настрашки
Славне воїнство – мурашки.
Три царівни бузинові
Мають кожна по обнові.

**Уважно подивись на зайчиків та знайди між ними
8 різниць**

Невсипуці павуки
Тчуть серпанки і шовки.
На царевій опанчі
Зорі світяться вночі.
Він сидить у бузині,
Усміхається мені!

ПЕРЕКИНУТА ШПАКІВНЯ

Плаче шпак уранці після зливи,
Де шумлять на греблі явори,
Що шпаківню вітер
чорногривий
Перекинув денцем догори.
Борсаються бідні шпаченята,
Як його зарадити біді?
Кліпають із п'ятми оченятами:
– Випадемо, татку, що тоді?
Ще якби їм день чи півторадні,
Ще якби їм днів хоча б із п'ять!
Бо вони ще ж зовсім
безпорадні, –
Падаючи, ще не полетять.
Як же, хлопці, хатку ви
прибили,
Що її порушили вітри?!
Плаче шпак уранці після зливи,
Де шумлять на греблі явори...

Ганна ЧУБАЧ

ЛАСИЙ КІТ ІВАШКО

Ласий кіт Івашко
Так зітхає важко.
Впала сіра мишка
У порожню пляшку.

Впала сіра мишка
Аж на саме денце.
Як її дістати?
Це ж бо не відерце!

– Вилізай! Не бійся! –
Кіт просив у миші, –
Я для тебе в мисці
Молока залишу!

Вилізай! Не бійся! –
Кіт благав до ночі.
Тільки вперта мишка
Слухати не хоче.

Чеше круглі вушка,
Хвостиком махає.
А голодний котик
Пляшку обіймає.

І таке надумав
Ласий кіт Івашко:
– Я закину вудку
В цю глибоку пляшку!

Миша – це не риба!
Упіймаю хутко!
І побіг Івашко
Позичати вудку.
А тим часом миші –
Сестри чорноокі –
Кинули ту пляшку
На долівку боком.

Утекла сіренька
До матері в нірку.
А ласун Івашко
Досі плаче гірко.

– Ой, не плач так гірко,
Котику Івашку,
Подивися, діти
Принесли ковбаску!

ДВА МАЛЕНЬКІ БАРАНЦІ

Два маленькі баранці
Напекли собі млинців:
– Ой! Ой!

Біля столу сіли
І все зразу зіли:
– Гам! Гам!

Два маленькі баранці
Захотіли ще млинців:
– Дай! Дай!

Та вже масла - мало
І муки – не стало:
– Зле! Зле!

Два маленькі баранці
З-за неспечених млинців
Билися рогами:
– Гуп, гуп!
Тупали ногами:
– Туп, туп!

А коли втомилися,
Зразу помирилися:
– Так! Так!

Спритно обтрусилися,
Біля столу всілися
– Ох! Ох!

І листком капусти
Щиро поділилися:
– Хрум! Хрум!

Отакі от молодці
Два маленькі баранці
Отакі!

Кросворд

5. Доброї.
6. Серце.

Відповідь з 14 стор.)

По вертикалі:

По горизонталі:

1. Сльози.
2. Холоду.
3. Лікар.

4. Чоловічки.

Логічні задачі – (Відповідь з 14 стор.)

1. Шестеро дітей	4. З порожньої
2. Дніпро	5. На другу половину
3. Коли дивишся на
годинник	6. Сон
	7. Квітка

ЧЕТВЕРТИЙ ВИПУСК МІЖЕТНІЧНОГО ЗАХОДУ «СИМФОНІЇ ВЕСНИ»

Вже четвертий рік, як на початку весни проходить міжетнічний захід «Симфонії весни», організований Бухарестською філією Союзу Українців Румунії. Захід відбувся у Національному Музеї Села ім. Дімітріє Густі у Бухаресті.

На заході були присутні члени української громади Бухаресту, представники

Посольства України в Румунії, Міністерства культури Румунії, Музею Села «Дімітріє Густі», музеограф Алла Мовіляну, а також представники національних меншин Румунії: радник у Міністерстві культури, член Мадярського Демократичного Союзу Румунії Магдольна Гросу, від татарської спільноти в Румунії Анефі Віддан, генеральний секретар організації болгарів, Александра Платон від русинів-липован та Богдан Поліпчук від поляків.

Голова Бухарестської філії Ярослава Колотило привітала всіх присутніх на події і запросила, хто бажає, взяти слово.

Кожний з представників нацменшин розповів про свої весняні звичаї.

З вітальним словом до учасників заходу звернувся радник-посланник Посольства України Євген Левицький, котрий сказав, що «для національних меншин Румунії головне жити в армонії, в порозумінні і спів-

праці. Хоча погода не є приємною, надворі холодно і ллє дощ, це означає, що на столі буде хліб і сіль, що весна буде родючою і багатою». Він також підкреслив, що коли надворі дощ і ти маєш рушати у дорогу, в Україні це означає, що будеш мати добру дорогу. На кінець побажав дальших успіхів у праці і діяльності СУРу.

Магдольна Гросу, як представник Міністерства культури, подякувала голові бухарестської філії за те, що подія відбулася у приміщенні яке належить Міністерству культури і розказала про один цікавий традиційний звичай мадярської меншини, котрий відбувається після Великодня, так звана Біла Неділя або Друге Воскресіння. Цей звичай стосується того, що люди, котрі бажають підтримувати дружбу між собою протягом цілого року, повинні приготувати тарілку з ласощами і дарувати один одному, і якщо тарілка прийнята, то значить, що дружба між ними буде існувати весь рік.

Магдольна Гросу сказала, що не випадково представила цей звичай, вона мала на увазі, що «з нагоди запрошення на подію всі ми дістали шанс продовжити і оновити дружбу між собою, між українською меншиною та іншими національними меншинами Румунії», і побажала успіхів у діяльності СУРу.

Захід продовжився артистичною програмою, де можна було почути декламування поезії, українські пісні і побачити танці. Можна було побачити як гурток діточок «Гармонія», підготовлений Зеновією Майданюк, представив український танець «Віночок», а також гості з Болгарії заспівали кілька болгарських пісень.

Окремої уваги публіки заслужили молоді виконавці ансамблю Тульчан-

ської філії СУРу «Задунайська січ» /керівники Штефана та Дмитро Черненки/, котрий подарував присутнім ряд українських пісень і танців.

Всі представники артистичної програми заслужили гучних оплесків.

На кінець голова Бухарестської філії Ярослава Колотило подякувала присутнім на події і сказала: «Ми надіємось, що національні меншини Румунії надалі будуть співпрацювати між собою, щоб звичаї і народні традиції не зникли і що будуть організовані й інші події, які стануть обміном різних обичаїв, ідей, проектів, розваг. А втім, не менш цікавими стануть результати української меншини у цьому співробітництві. Хочу підкреслити, що організування події завдячується фінансовій підтримці Союзу Українців Румунії і сподіваємось, що і надалі

Союз буде підтримувати фінансово всі події, організовані Бухарестською філією. Дякую!».

Тереза ШЕНДРОЮ
Фото авторки

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор
МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК
Редактор – **Тереза ШЕНДРОЮ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ
Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест
Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724
Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія
ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România